

Karmen Martin Gajte

Iza zavese

Prevela sa španskog
Biljana Isailović

Beograd, 2018

*Mojoj sestri Aniti, koja je sišla
u svojoj prvoj večernjoj haljini,
sela na stepenik i počela da se smeje.*

Prvi deo

„Juče je došla Hertru. Nisam je videla još od pre leta. Izašle smo da se prošetamo. Rekla mi je da ne mogu ni da pretpostavim zašto je sada toliko srećna da me je već zaboravila; da želi bar jedan slobodan dan da mi sve ispriča. Šetale smo pored reke, duž drvoreda crnih topola koje su se pružale uporedo s putem za Madrid. Ja sam se setila prethodnog leta, kada smo tu skupljale za kolekciju bubice i pakovale ih u bočice sa širokim grlicem, pune piljevine natopljene benzinom. Kaže da ona ove godine ipak neće pohađati nastavu, jer se Anhelu ne dopada atmosfera u institutu*. Ja sam je pitala zašto, mada mu je ona očigledno ispričala sve o Fonsi, devojci iz petog razreda koja je rodila dete prošle godine. Mi smo u našim kućama prećutale priču o tome; ne znam zašto je to morala da mi ispriča. Pokazala mi je malu, zlatnu pudrijeru koju joj je poklonio.

– Pogledaj kako je predivna. Znaš šta mi je rekao kada mi ju je poklonio? Da ju je njegova majka čuvala za njegovu prvu zvaničnu devojku. Vidiš! Pričao je svojoj majci o meni.

* Reč je o državnom školskom centru na nivou srednjoškolskog obrazovanja. – *Prim. prev.*

Što meni baš i nije delovalo fantastično. Naterala me je da je pogledam, zgrabivši me za mišice impulsivnim pokretima. Diskretno je našminkala oči i meni se činilo da bi je bilo stid ako bi se to primetilo. Onda mi je ispričala da će biti javno predstavljena društvu za nekoliko dana na zabavi koju prave na aerodromu, da ona već zna kako će sve biti ukrašeno, jer je Anhel kapetan avijacije i jedan od organizatora; da su zajedno kupovali piće, lampione i raznobojne viseće ukrase. Objasnila mi je do detalja kako izgleda njen svečani kostim; na trenutak bi me puštala dok bi mi objašnjavala, i vrtela se u krug kao da igra valcer na obali, zaobilazeći drveće i zabacujući glavu unazad. Zastala je kod jednog stabla i na njemu mi je prstom iscrtala mapu aerodroma, ulaz i hangare gde će se održati zabava. Želela je da imam jasnu sliku da bih joj dala originalnu ideju o ukrašavanju, jer bi možda Anhelu bilo od koristi to što bih ja rekla. Nije shvatala zašto nisam ubedila svoje sestre da me puste da i ja pođem, jer će sve biti fantastično. Nisam htela da joj kažem da mi je dugo trebalo da ih ubedim upravo u suprotno. Samo sam joj rekla da sam još uvek mala. Želela sam da je pustim da ona priča, a mene da ostavi na miru.

– Ti si starija od mene dva meseca, Natalija. Zar si zaboravila? – rekla je. I nasmejala se. – A ja ti sada izgledam mnogo starije?

Bile smo u delu s čamcima i dan je bio veoma lep. Poželela sam da malo veslamo, ali Hertru je žurila da se vrati u sedam, a i nije želela da izgužva haljinu od žutog organdina. Ja sam sela na travu i naslonila se na stablo, a ona je ostala da stoji. Svaki čas bi se sagnula da dohvati oblutak koji bi potom bacala u reku; kamenčić bi odskočio, poput žabice, dva-tri puta pre nego što bi potonuo i

ja sam uživala posmatrajući krugove koji su nastajali u vodi. Pitala me je zašto sam tako ćutljiva, zahtevala je da joj nešto pričam, ali ja nisam znala šta...”

Noge su joj bile presavijene tako da su pravile brdašce ispod pokrivača, i na butine je naslonila svesku u kojoj je pisala. Čula je da se neko uhvatio za kvaku, pa je sakrila svesku ispod jastuka; opružila je noge. S ulice su dopirali glasovi i muzika pištaljki i दौरa. Pojavila se devojkа u uniformi sobarice.

– Ali, gospođice Tali, zar nećete izaći na balkon?

– Molim? – pravila se da drema.

– Zar nećete da izađete na balkon. Evo, dole već duго igraju hіgantiljos*; sad će da odu.

– Neka, već sam ih gledala juče. Sad ću da izađem, malopre sam se probudila.

– Tetka me je pitala za vas i ja sam joj rekla da ste već ustali. Neće se valjda naljutiti kao pre neki dan.

– Hvala, Kandela. Koliko je sati?

– Devet i četvrt.

– Ustajem.

Bosa se protegla kraj balkona. Muzika je prestala i čula se graja dečice koja su se radosno razilazila, bežeći ispred lutki. Natalija je pomerila zavesicu. Džinovskim lutkama zaplitalе su se ogromne suknje dok su trčale.

* *Gigantillos* su lutke koje pripadaju folklornoj tradiciji Burgosa; visoke su 2,5 m, čini ih simpatičan i ružnjikav par: Španac i Španjolka u tradicionalnoj nošnji toga kraja; njihova igra na ulicama deo je karnevalske atmosfere uoči velikih praznika. – *Prim. prev.*

Jurile su decu pridržavajući nasmejanu glavudžu da im ne spadne, dok su u drugoj ruci držale batinu. Njihove ruke su ulivale najviše straha, naborane, malene, kao kod prepariranog majmuna, u suprotnosti s drečavim bojama na licu. Daire su se ponovo oglasile dok su se lutke udaljivale. Zaputile su se ka ulici Sunca; tu ih je reka dece primorala da skrenu i trapavo izvijaju tela od trotoara do trotoara. Za njima su išli čovečuljci muzičari: jedan je udarao u bubanj, a drugi se saginjao da pokupi sitniš i pezete u beretku. U sveopštoj gunguli, Natalija je ugledala Mercedes i Huliju s još jednom devojkom odevenom u bež, koje su išle ka kući, probijajući se kroz reku dece. Odmakla se od balkona i počela da se oblači.

– Divljače! – viknula je Mercedes jednom dečaku koji se spremao da zapali petardu.

– Šta ti je uradio? – upitala ju je ona u bež, okrenuvši se. I ugledala dečaka koji se udaljavao raširenih ruku oponašajući avion, dok je Mercedes proveravala čarapu na peti.

– Životinja. Pogodio me je petardom. Zbog njega mi je pošla žica.

– Da vidim. Izgleda da nije. Od njih žena ne može ulicom da ide. Vajni higantiljos.

Stigle su Huliju koja je produžila laganim hodom i sve tri su prešle ulicu. Buka दौरa udaljavalala se uporedo s dečijim smehom. Prijateljica ju je pitala:

– Znaš na koga mi je ličila jedna devojka koja je dolazila s pričešća?

– Na koga? Ne znam.

– Na Gojitu.

– Čudi me, znale bismo to – rekla je Mercedes.

– Možda su sinoć stigli.

– Naravno da bi to mogla da bude ona – umešala se Hulija. – Što ne bi bilo moguće da su stigli? Zato što ti to ne znaš? Ne znam zašto ti moraš sve da znaš?

Ulica je bila ružna i dugačka, nalik na hodnik. Na pojedinim izlozima počele su da se dižu metalne roletne i da otkrivaju prašnjave, nagomilane predmete s druge strane stakla. Gazda prodavnice s platnima izašao je ispred vrata i stajao nepomičan s dva prsta zadenuta u prsluk, dok je gledao momka koji je malo dalje, pod njegovim nadzorom, protresao na suncu komad tkanine. Čim su stupile na trotoar, on ih je pozdravio ne pomerajući se, klimnuvši bradom. One su mu dolazile u susret skidajući kardigane.

– Dobar dan, don Hose.

– Ženo, onda je trebalo da je sačekamo na izlazu, za svaki slučaj, ako je ona. Kako nisi sigurna?

– Pa, videla sam je kad je sedala u klupu, ali posle mi je skoro sasvim bila zaklonjena predikaonicom.

Stigle su do ulaza u našu kuću. Zastale su i njihova prijateljica je zevnula.

– Jutros sam ustala s glavoboljom... – Napravila je pokret kao da će da ode. – Dobro, devojke...

– Hej, ala žuriš.

– Naravno; vi ste stigle do svoje kućice...

Mersedes je savila mantilju i na sredini zakačila zlatnu ukosnicu. Rekla je:

– Dođi gore da doručkuješ s nama.

– Ne, ne, dobro vas poznajem, dugo ću se zadržati.

– A kakva ti to imaš posla? Nek pođe s nama, slažeš se, Hulija?

– Naravno.

– Ne, stvarno odlazim, jer sam danas obećala majci da ću napraviti kolačiće s limunom, moram da joj pomognem.

– Ma pusti to, javićemo tvojoj majci, pa zakasnićeš samo malkice. Nije to veliki posao koji mora da uradi.

– A ne, nikako, nemoj da počinješ. Posle ćete ići kod Elvire?

Mersedes se vratila i uhvatila je za ruku. Počela je da je vuče ka ulaznim vratima, dok se ona opirala cerekajući se.

– Uh, dobro, dobro, hajde kad si zapela...

– Dođi, da budemo mirne, znam da umireš od želje...

Naslonjena na zid, Hulija ih je posmatrala, ne mešajući se.

– Hajde, ne glupirajte se – rekla je. – Ljudi vas gledaju.

Zadihana i oslobođena stiska, prijateljica je popravila ukosnice.

– Vidi kakve si mi masnice ostavila! Nije trebalo da se popnem.

Pele su se. Ona se i dalje, dok su se pele stepenicama, prenemagala.

– Ala si dosadna. Posle će mi biti kasno. Da nije onog dobrog pogleda s prozora...

O tom zelenom prozoru s pogledom, koji je štrčao iz fasade, posetioci su govorili da liči na parkirana kola, i da je tu ukusnija čokolada s prženicama nego igde na svetu.

– Kandela, dodaj još jednu šolju za doručak. Ostaje i gospođica Isabel. Ako je već sve spremno, donesi nam odmah.

Služavka je ostavila krpu za prašinu i zatvorila vrata koja su izlazila na hodnik; iznutra su se videla dva poluraspremljena kreveta. Sklonila je đubrovnik u mrak.

– Odmah.

U sobi koja je imala erker* sve je bilo veoma čisto. Tu bi se prvo počistilo i obrisala prašina. Soba je bila prostrana i podeljena na dva dela paravanom s nojevima. Deo u dnu bio je mračniji. Tamo su bili klavir i portreti u ovalnim ramovima. Na konzoli je blistao časovnik s malenim, zlatnim pastircama ispod staklenog zvona. Erker se nalazio u delu gde su one stajale, u kojem su još bili i radio, stočić za šivenje i sto s mangalom**, beržera i lampa u obliku petrolejke. Taj prozor je zauzimao ugao sobe. Na zidu je bio mozaik od pločica koji je prikazivao Hrista Velike Moći iz Sevilje, a ispod njega barometar.

– Sedi, Isabel.

Isabel je stajala pored stola s mangalom, koji je bio prekriven platnom sa šarom u obliku grana. Rekla je:

– Mi smo već stavili zimsko platno. Mama kaže da je malo hladno predveče s ovom navlakom od šifona.

– Pa, jeste. Poranila je, što je dobro. Mada, ako bude toplo...

* Erker je vrsta isturenog prozora, odnosno, zatvorenog, izbačenog balkona, na pročelju ili na uglu fasade, s prozorima na sve tri strane. Javlja se na stambenim i javnim zgradama gotike i nemačke renesanse, ali je bio čest u arhitekturi baroka i druge polovine 19. veka. – *Prim. prev.*

** *Mesa camilla* je sto-peć, kvadratnog, pravougaonog, mada najčešće okruglog oblika. Imao je poseban nosač u donjem delu u koji se stavljala posuda sa žarom. Prekrivao bi se teškom tkaninom do poda, da bi se zadržala toplota, i tako grejale noge u hladnim danima. – *Prim. prev.*

– Da; ona je zimogrožljiva. Uh, moja majka, ima tu i straha.

– Mi bar još dvadeset dana, zar ne, nećemo vaditi navlaku iz naftalina, tako je ovde. Da ne prizivamo loše vreme. Ali sedi, ženo. Dolazim odmah.

Hulija je posmatrala ulicu kroz prozorska okna. Na trenutak se okrenula prema sestri.

– Uzmi, odnesi moju mantilju i jaknu ako ideš tamo.

– Da, odoh časkom do Natalije, da vidim šta radi.

Isabel je sela. Zagledala se u malu narandžastu brošuru, uokvirenu zvezdicama, koja je otvorena ležala na stočiću za šivenje: „Dvanestog – Svečana proslava. U devet, truba i pojutarje. Popularni higitiljos ići će kroz grad. U jedanaest, svečana misa u katedralnoj Svetoj Bazilici uz prisustvo vlade i ostalih nadležnih. U jedan...” Sklopila ju je i počela da pravi fišek od nje. Crtež banderiljera koji se nalazio na poleđini brošure se iskrivio, kao i reklama „Stari konjak Osbor...”

– Ja imam utisak kao da ove godine i nismo na raspustu.

Hulija se nije okrenula niti je išta odgovorila. Sunce je obasjavalo kuću preko puta i nekoliko grbova uklesanih u kamenu. Isabel joj je prišla i nalaktila se pored nje; a onda ju je zagrlila.

– Baš si ćutljiva, ženo.

– Da, ne znam šta mi je, kao da još spavam.

– Udovičica grofa Laurela.*

Ispred erkera ulica se širila u mali trouglasti trg. Tamo je stajalo vozilo za međugradski prevoz s upaljenim

* Dečja pesmica i igra, nalik na našu pesmu i igru „Ide majka s kolodvora“. – *Prim. prev.*

motorom. Oko njega su se tiskale žene u tamnim haljinama koje su razgovarale s putnicima kroz otvorene prozore. Podigle su jednu devojčicu da pošalje poljubac nekome unutra. Gore, pričvršćena za tendu, stajala je tabla sa ispisanim nazivima sela.

– Zato što tvoj momak ove godine ne dolazi za raspust, zar ne?

Hulija je slegnula ramenima uz izraz mrzovolje.

– Ne znam. Neka radi šta hoće.

– Šta se dešava? Posvađali ste se?

– Ne, nismo se posvađali. Sve je po starom.

– Onda?

– Uvek smo na ivici svađe – rekla je Hulija praveći rukom gest koji je izražavao malodušnost. – Preko pisama je teško razumeti se...

– Tačno. Zabavljanje preko pisama je dosadno. Vidiš i sama šta se meni desilo s Antoniom. Dve godine, i eto, došao je kraj.

Hulija je počela da gricka zanoktice, oborivši pogled. Suze su joj padale na dlan.

– Naravno, ja sam ga ostavila. Dosadilo mi je više da čekam, da fantaziram. S momkom koji nije odavde, ne treba se zaletati s udajom... Ali šta ti je, ženo, ti plačeš?

Ona je pognula bradu na grudi i plakala zatvorenih očiju. Kad je čula Isabelino pitanje i osetila da je stisak njenog zagrljaja postao jači, preklila je lice rukama.

– Kada bi samo znala koliko sam umorna – tiho je rekla – i kada bi znala... ne mogu više ovako.

Odjednom je podigla glavu i naglo obrisala suze. Odmah je pitala, ne okrećući glavu:

– Da li dolazi Mercedes?

– Ne. Zašto?

– Nemoj ništa da joj kažeš o ovome... ako nemaš ništa protiv.

– Ne, ženo. Ne brini. Ali, reci mi, šta se dešava s tobom?

– Ništa. – Glas joj je postao mirniji. – Loše se razumemo, izluđuje me svojim pismima, dunulo mu je u glavu da ga ne volim dovoljno, i stalno traži od mene nemoguće, nešto što ja ne mogu da uradim. Neće da me shvati... Zamisli: ljuti se što ne dolazim u Madrid. Ako otac neće da me odvede, šta ja da radim? Njemu je to dovoljan dokaz da ga ne volim.

– Ah, uvek ista priča, oni su takvi. Šta misliš zašto smo se svađali Antonio i ja? Pa upravo zbog toga, baš zbog toga što nisam želela da radim ono što je on hteo.

– Ne, ne verujem da ćemo mi raskinuti. On me mnogo voli.

– Ti, u svakom slučaju, ne budi glupa, nemoj da pristaješ na ponižavanje. To ti je moj savet. Još gore će biti ako mu povlađuješ. Svađate se? Onda, kraj. Pogledaj mene, prošao me je strašan bes. Seti se, prošlog proleća nisam imala volje ni u bioskop da odem; ali kasnije se raduješ, bar ja sam...

Začula se vriska u blizini, a zatim tri udarca klatna na zvoniku katedrale koji su označili da je ostalo petnaest minuta do punog sata. Hulija se zagledala u tendu na vozilu krcatu zavežljajima i korpama.

– Kad bi mogao da dođe bar na jedan dan, ili na dva, sad kad je raspust... Drugačije bi bilo kad bismo popričali. Pisma ti se smuče, on ti odgovori ljutito, a ti se više i ne sećaš zašto je ljut, jer si možda već primila njegovo sledeće pismo, i zadovoljna si. Dosadi ti da pišeš, veruj mi...

– Ali zašto tako retko dolazi da te vidi? Ne može?
– Ne može. Uvek ima neka posla. Rekla sam ti, on kaže da je logičnije da ja dođem, da je on ovde na gubitku, i da bih ja za razliku od toga tamo mogla štošta da radim, ni sama ne znam šta. Da mu pomazem, da ga podstičem u njegovom poslu, makar samo to.

– Ali kako ćeš ti ići, ženo?

– Ne. To nikako. Mogla bih da odem kod strica i strine, kao i ranije, kada sam kod njih ostajala po nekoliko meseci. Ali problem je moj otac. Sad neće da me pusti, kao nekad, jer zna da je on tamo.

– A šta on radi, bavi se filmom, zar ne?

– Da.

– Reditelj je?

– Ne, nije reditelj. Pohađao je školu za film, dobili su titule i obećanja o ružičastoj budućnosti, jer je u pitanju nešto novo. On piše scenarija, zaplete, razumeš? Ili prilagođava neki roman za film. Zato što nešto mora da se promeni iz romana. Roman i film nisu isto. Moraju da se promene dijalozi i još nešto. Ali on piše i zaplete koji mu padnu na pamet.

– Da – zaključila je Isabel. – To su imena što se pojavljuju na početku filma.

– Da. U tom poslu treba dugo čekati da ti prihvate scenario i sreći se s mnogo ljudi; treba poznavati sve i svakog. Ali kasnije, kada se stekne ime, zarađuje se fantastično, znaš.

Hulija je sada govorila sa izvesnom nadmenošću i glas joj je polako poprimao lepu boju.

– Tu su i dokumentarni filmovi, svi filmovi. Ako ima sreće...

Korpe na krovu su se zanjihale kada su kola krenula. Odmah su skrenula iza ugla i do njihovog prozora dopirali su prodorni glasovi koji su nazivali zbogom. Žene u crnini su na trenutak stajale mirno sve dok se kola nisu izgubila iz vida. A onda su se polako raspršile na sve strane.

– Mercedes mi je rekla da ćete se venčati sledećeg leta, je li tako? Zar ne spremaš miraz?

– Da. Već pomalo spremam. Videćemo. On ne voli sve to što se odnosi na miraz, na prosidbu i na pripreme. Kaže da ćemo se venčati za deset dana, kada odlučimo, ne obaveštavajući nikoga. Eto vidiš.

– Uh, zaboga, to je baš čudno. Verovatno se šalio.

Ušla je Kandela s poslužavnikom i doručkom, i spustila ga na sto. U hodniku se Mercedes svađala s Natalijom, ne ulazeći unutra.

– Lažeš, nisi doručkovala. U kuhinji nema nijedne prljave šolje. Ima da dođeš kod nas, za ime boga, kakva ti je to manija da uvek budeš na drugoj strani. Ispadamo kao posvađana porodica.

Isabel i Hulija su se odvojile od erкера i sele za sto s mangelom.

– Nemoj da kažeš Mercedes da sam bila tužna i sve što sam ti rekla – upozorila ju je Hulija brzo, tihim glasom, gledajući u vrata. – To sam ti tek onako rekla, jednostavno, jednog dana ustaneš bolje raspoložena nego drugog. Njoj Migel nije previše simpatičan...

– Molim te, ženo, ne pričaj gluposti, što bih joj ja išta rekla.

– Nemoj da misliš da ga ne volim zbog svega ovog što sam ti rekla. Ne bih ga menjala ni za jednog drugog.

– Naravno.

– Znaš, ona stalno tvrdi da ga ja ne volim. Možda je to i tebi kazala, ona to svima priča.

Mersedes je ušla. Za njom je ušla Natalija.

– Dobro jutro.

Ugledala je lice devojke u bež boji. Nije znala poznaje li je ili ne. Ličila je na ostale prijateljice njenih sestara. Sve su joj izgledale kao jedna te ista prijateljica.

– Poznaješ li Nataliju?

Isabel je pogledala sitno lice, skoro detinjasto.

– Mislim da sam je videla na ulici, izdaleka. Učinilo mi se da je starija. Kako si?

– Dobro, hvala – odgovorila je ona, obarajući pogled.

Uzela je program proslave i makazicama za vez počela veoma pažljivo da secka zupce i ukrasne oblike duž cele ivice. Papirne tračice padale su joj u krilo, na suknju.

– Baš je čudno, zar ne, da se nikada nismo upoznale, a toliko puta sam vam ušla u kuću.

– Nju nisi upoznala? – pokazala je Mercedes pipkom kafetijere. – Mene ne iznenađuje; mi je poznajemo pravim čudom. To je divlje...

Isabel se smeškala, ne skidajući oka s nje. Pomno je posmatrala njene guste trepavice, krupne kestenjaste oči.

– Uh, zaboga, zar ne čuješ šta kažu? Nije baš tako.

– Svejedno mi je. Ne, nemoj da mi sipaš kafu. Već sam je popila.

– Dobro, ali ostavi te makaze, šta to radiš? Sve ćeš iseckati na rezance.

– Jao, vidi, makazice – kazala je Hulija. – Juče sam ih tražila. Posle ćeš mi srediti malo nokte, hoćeš li, Isabel?

– Da, ženo, sa zadovoljstvom. Ali moram da se javim majci. Hoćeš li ići u kazino klub** večeras?

– Mislim da ćemo svratiti. Šta ti kažeš, Hulija?

– Ravnodušna sam. U suštini, uvek je sve...

– Da, istina je, ne znam šta se dešava ove godine u kazino klubu. I, pazi, orkestar je dobar, ali ne znam.

– Mešavina – skočila je Mercedes ljutito. – Kakva je tamo mešavina! Pričale smo o devojčici od volframa. Devojčica od volframa, vojvotkinja Rokfeler, pored svega onog što se videlo ove godine. Tamo je čak i ona mala iz Toronta, šta ima više da se priča? Da, čak se i ta iz Toronta obukla u ružičasti til. Uveče u tilu, a pre podne u ribarnici. I naravno, onda je jasno zašto sve zaudara na smrad peškarije...

– Sem toga, ima previše devojčica, mnoge od njih su došle sa strane. Posebno te nove, koje dolaze nepozvane, ne ostavljaju ti nijednog momka.

Čim je to izgovorila, Isabel je ponovo pogledala Nataliju i nasmešila joj se.

– Da, baš vi, vi, petnaestogodišnjakinje, najgore ste. Ona je skrenula pogled.

– Nju ćeš predstaviti društvu.

– Ona neće.

– Neće? Pre će biti da neće tvoj otac.

* Kazino klub je bio stecište društvenog života u gradovima i varošicama širom Španije, poput naših domova kulture. Svaki kazino imao je svoje pretplatnike koji su mogli da koriste njegove prostorije za druženje i razonodu (najčešće igrajući šah ili domine), da popiju piće, ili da se tu okupljaju povodom kulturnih ili zabavnih događaja. – *Prim. prev.*

– Ne. Ja sam ta, ja, koja neće – objasnila je Natalija nervoznim glasom.

– Tali, ne govori tako. Ništa ti nisu ni rekli. Isuse! – naljutila se Mercedes.

– Dobro, ona je u stvari mala. Verovatno ima četrnaest godina.

– Ma kakvi. Napunila je šesnaest. Samo neka se ona drži po strani, pa će videti. Sada ih uvode u društvo već s trinaest godina. Ali ona se zainatila i neće, a kad kaže da neće... Zamisli, tata joj je doneo platno za svečani kostim i sve što treba, doneo joj je iz Bilbaoa, nisam ti pokazala?

– Uh, ženo, kakva šteta! Šta, tebe to ne raduje?

– Ima vremena, pustite je na miru – umešala se Hulija, i Tali ju je pogledala sa zahvalnošću. – Ima vremena za igranke, dosadiće joj na kraju. Baš zato...

– Šesnaest godina, a ona ih ne pokazuje, svašta. U svakom slučaju, velika je razlika u godinama među vama. Je li bilo braće ili sestara između?

– Ne, samo jedan brat koji je mrtvoroden. Posle njege, prošlo je devet godina dok se nije rodila Natalija.

Mercedes se zagledala u Huliju, opterećivala ju je tišina koja je nastala. Znala je da je Isabel mogla da izračuna njihove godine.

– Jesi li znala da nam je mama umrla kad se porođala s njom? To s porođajima je strašno, zar ne? – brzo je dodala. – Sva sreća da danas žene manje umiru zbog toga.

– Šta je bio uzrok, je li imala probleme sa srcem?

– Da. Od srca. Nju nije ni upoznala.

– Sva zahvalnost tvojoj tetki. Vaša tetka je pravo sunce, ona vam je kao majka, zar ne?

– Jeste.

Natalija je pažljivo skupljala svaki trun, svaki komadić papirića koji su joj se zalepili za suknju. Kad god je ona bila prisutna, uvek su se postavljala ista pitanja i pričale iste priče. I uvek bi zavladao duga tišina čim bi se pomenula mama. Zveket kašičica. Danas bi sela na bicikl i otišla negde daleko. Danas će biti veoma lepo vreme.

– Ovo je marmelada od krušaka?

– Da, napravila ju je tetka Konća.

– Bolje vam ispadne nego nama. Ona naša je previše gusta, otužna; ne znam u čemu je stvar.

– Eto vidiš. A recept je potpuno isti.

– Mislim da ću večeras ipak ići u kazino klub – odlučila je Isabel. – Ali moram da operem kosu. Odmah mi se opusti. Već mi je spala skoro sva trajna.

Zagledala je svoju kosu, hvatajući prstima pramen po pramen. Hulija je primakla svoju stolicu do nje i do dirnula je po leđima.

– Da vidim. Stavi dop. Mi imamo taj balzam; zašto ne opereš kosu ovde?

– Ne. Otići ću popodne kod frizera. Jao, još nisam zvala majku, koliko je sati?

Mersedes je otvorila bočna krila na erkeru i provirila, nagnuvši telo ulevo. Video se toranj na katedrali koji je zatvarao ulicu, i velika bela sfera sata nalik na džinovsko oko.

– Kasni tri minuta – rekla je sklanjajući se s prozora. – Opet mi kasni.

A onda je navila svoj mali ručni sat, izvlačeći točkić noktima, veoma pažljivo.